

INTEGRITES

INTERNATIONAL LAW FIRM

Денис Киценко, партнер

Оподаткування списаної
заборгованості фізичних осіб по
банківському кредиту

Розмір простроченої заборгованості фізичних осіб перед банками по кредитах становить від 20 до 40 % загального кредитного портфелю, станом на другий квартал 2015 року

Кількість банківських установ станом на 01.08.2015 скоротилася до 126 у порівнянні 180 на початок 2014 року

Банки вимушені списувати кредитну заборгованість з умовою часткового її погашення

Клієнти Банків, погодившись з подібною пропозицією, закривають "непосильний" кредит

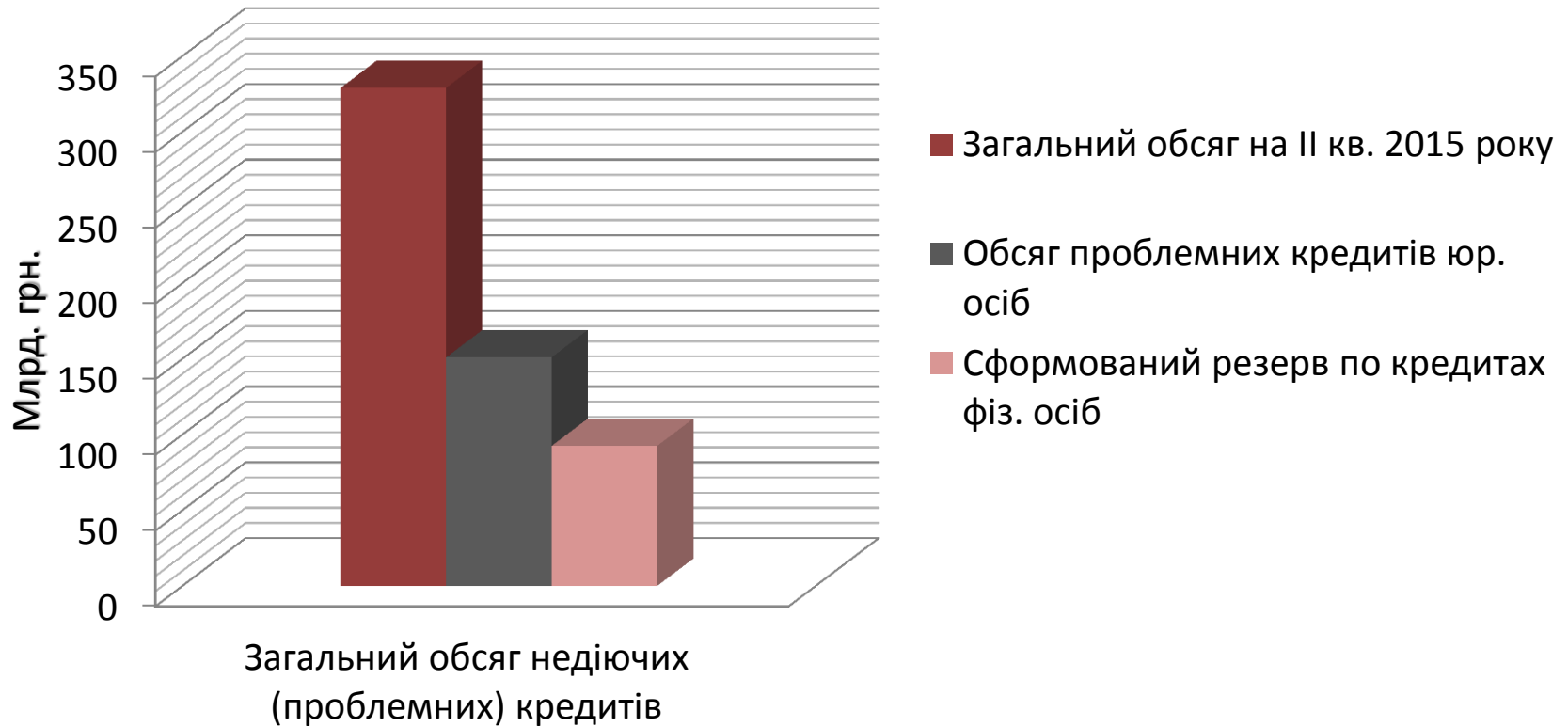

Згідно з законодавством України подібна заборгованість підлягає оподаткуванню

Прийняті у травні 2015 року зміни до ПК України (Закон № 321-VIII від 9 квітня 2015 року) направлені на реалізацію Меморандуму щодо врегулювання питання реструктуризації споживчих кредитів в іноземній валюті і не врегульовують питання кредитів у національній валюті

ОБСЯГ ПРОБЛЕМНОГО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ НА II-Й КВ. 2015 РОКУ

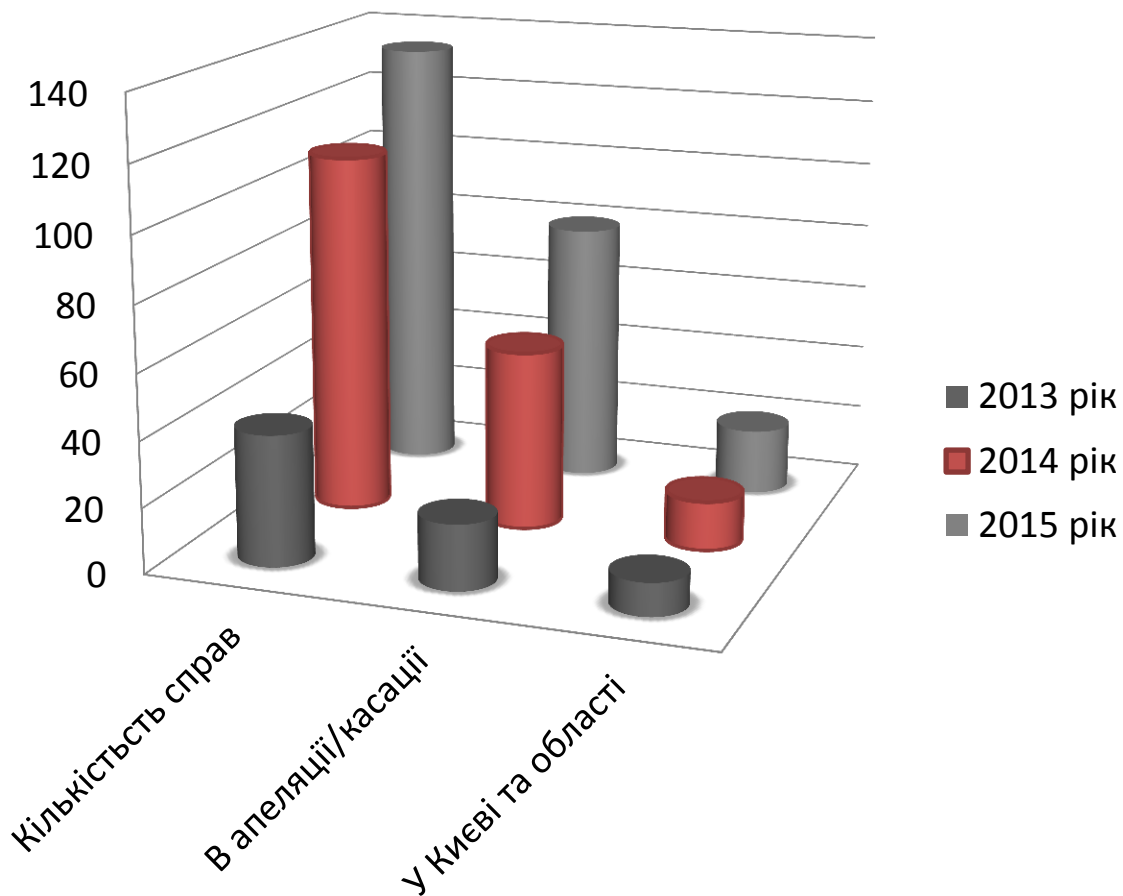
Ставка податку з ПДФО, станом на 2015 рік, становить 15% від суми оподаткування та 20% (17% у попередніх періодах) - у разі, якщо база оподаткування перевищує десятикратний розмір МЗП.

Виходячи з обсягу сформованого резерву по проблемних кредитах фізичних осіб, припускаємо, що розмір податку з такої суми може становити від 6,9 млрд. грн.

КІЛЬКІСТЬ СУДОВИХ СПРАВ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ У ПРОВАДЖЕННІ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ

Кількість судових справ за період 2013-2015 рр.

У провадженні адміністративних судів першої інстанції з початку 2015 року перебувало 134 справи з оскарження/стягнення додаткового блага з фізичних осіб згідно абз. «д» пп. 164.2.17 п.164.2 ст.164 ПК України

Кількість вказаних справ, що перебували у провадженні адміністративних судів 1-ї інстанції м. Києва та області з початку 2015 року, - 21

Законодавче регулювання оподаткування списаної заборгованості

ПК України передбачена пряма норма (абзац «д» пп. 164.2.17 п.164.2 ст.164 ПК України), якою віднесено до бази оподаткування дохід, отриманий платником податку як додаткове благо

Вимоги, за яких прощений борг підлягає під розуміння додаткового блага:

а) не пов'язаний з банкрутством;

б) дія має відбутися до закінчення строку позовної давності;

в) сума прощеного боргу повинна перевищувати 50 відсотків МЗП (609 грн.).

Вимоги, за яких у фізичної особи виникає обов'язок по сплаті податку з прощеного боргу:

а) Банк (кредитор) зобов'язаний повідомити боржника;

б) Банк має включити суму такого боргу до податкового розрахунку суми доходу.

У разі неповідомлення кредитором боржника про анулювання боргу у встановленому порядку – кредитор зобов'язаний виконати всі обов'язки податкового агента боржника.

СТРУКТУРА ДОДАТКОВОГО БЛАГА

За змістом абзацу «д» пп.164.2.17 п.164.2 ст.164 ПК України, під додатковим благом розуміється лише прощена Банком основна сума боргу (кредиту)

Різне бачення складу додаткового блага пов'язане з неоднаковим тлумаченням податковим органом, платниками податку та судами змісту положень абзацу «д» пп.164.2.17 п.164.2 ст.164 ПК України

ЩОДО ОСНОВНОЇ СУМИ КРЕДИТУ (ТІЛА КРЕДИТУ)

Прямо передбачена нормою ПК України

Абз. "д" пп. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 ПК України однозначно говорить про те, що прощена Банком сума тіла кредиту відноситься до додаткового блага і підлягає оподаткуванню

Судова практика на користь ДФС

Судові органи прямо трактують положення ПК України.

Роз'яснення ДФС

Роз'яснення Податкового органу однозначно вказують на те, що прощена Банком сума тіла кредиту відноситься до додаткового блага і підлягає оподаткуванню

Виняток. Рішенням ОАСК по справі №826/1924/15 суд скасував ППР з мотивів того, що податковий орган не зміг довести які суми з прощеного (анульованого) боргу є тілом кредиту, відсотками та штрафними санкціями. Суд не зміг самостійно виокремити дані суми, а тому не зміг визначити саме ту частину оскаржуваного податкового-повідомлення рішення, яка є неправомірною і скасував його повністю.

ЩОДО АНУЛЬОВАНИХ БАНКОМ ВІДСОТКІВ

Прямо не передбачено нормою ПК України

Норми ПКУ прямо не передбачають віднесення анульованих Банком відсотків за кредитом до додаткового блага.

Судова практика на користь платника

Судова практика на користь платників податків говорить, що відсотки не підпадають під розуміння додаткового блага.

ВАСУ ухвала по справі №К/800/40206/14 від 25.09.14;

КААС постанова по справі №826/11085/14 від 04.03.2015;

ВААС ухвала по справі №822/4594/13-д від 25.02.2014.

Роз'яснення ДФС

ДФС не надає чітких роз'яснень щодо включення прощених банком відсотків до складу додаткового блага, так само, як і не спростовує такого твердження.

Головний аргумент судової практики : суд дійшов висновку про те, що основною ознакою доходу платника податку, як об'єкта та бази оподаткування ПДФО, є фактичне отримання такого доходу платником податку в грошовій, матеріальній чи нематеріальній формі, що не притаманно для анульованих відсотків.

ЩОДО АНУЛЬОВАНОЇ БАНКОМ НЕУСТОЙКИ

Прямо не передбачено нормою ПК України

Норми ПКУ прямо не передбачають віднесення анульованої Банком неустойки за кредитом до додаткового блага.

Судова практика на користь платника

Судова практика на користь платників податків говорить, що неустойка не підпадає під розуміння додаткового блага.

ДОАС постанова від 13.12.13 по справі №К/804/15039/13-а;

ДААС постанова від 02.06.2015 по справі №804/8123/14.

Роз'яснення ДФС

ДФС у роз'ясненнях вказує на те, що неустойка входить до складу додаткового блага.

В окремих роз'ясненнях ДФС Черкаської області говориться про те, що неустойка не є додатковим благом.

Головний мотив судової практики: згідно цих же вимог ПК України (абзац "б" пп.164.2.14 п.164.2 ст. 164), до бази оподаткування платника податку не включається пеня у вигляді відсотків, отриманих від боржника внаслідок прострочення виконання ним договірних зобов'язання.

Частиною 3 ст. 549 ЦК України встановлено, що пенею є неустойка, що обчислюється у відсотках від суми несвоєчасно виконаного грошового зобов'язання за кожен день прострочення виконання.

СПРОЩЕННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА – ВАЛЮТНІ КРЕДИТИ

ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

Судовий шлях – складний і, в більшості випадків, не позбавляє необхідності по сплаті податку з тіла кредиту, однак дає реальну можливість оспорювання неправомірної позиції ДФС

Закон № 321-VIII від 9 квітня 2015 року – не дав бажаного результату, лише частково врегулював питання анулювання валютних кредитних договорів

Законопроект №2900 від 19.05.2015, яким запропоновано виключити з ПК України абз. "д" пп.164.2.17 п. 164.2 ст. 164 та п.8 підрозділ 1 розділу XX «Перехідних положень»

ЗАКОНОПРОЕКТ №2900 ВІД 19.05.2015

На розгляді ВР України перебуває законопроект
№2900 від 19.05.2015

Ціль

Виключити з ПК України положення, за якими до об'єкту оподаткування фізичної особи віднесено додаткове благо у вигляді прощеного Банком кредиту

Абз. "д" пп. 164.2.17
п.164.2 ст. 164 ПК України

Пункт 8 підрозділу 1
розділу XX «Перехідних
положень» ПК України

У разі прийняття законопроекту №2900 від 19.05.2015, законодавець ліквідує саму підставу, за якої фізична особа має платити податки з суми прощеної банком кредитної заборгованості (віднесення анульованого кредиту до бази оподаткування)

Законопроект №2900 не передбачає змін до абз. 2 пп.165.1.55 п.165.1 ст.165 ПК України, яким передбачено перелік доходів, які не включаються до розрахунку оподаткованого доходу у вигляді анульованого банком кредиту (сума до 1 МЗП), відсотків та штрафних санкцій.

ВИСНОВКИ

На сьогодні існує складна система оподаткування додаткового блага у формі списаної Банком заборгованості

На фізичну особу покладений додатковий тягар сплати податкових зобов'язань з прощеної Банком заборгованості

Підлягають судовому оскарженню ППР, в частині донарахування податкових зобов'язань з анульованих банком відсотків/комісії за користування кредитом та неустойки за порушення його виконання

Прийняті у травні 2015 року (Закон № 321-VIII від 9 квітня 2015 року) зміни до ПКУ направлені на реалізацію Меморандуму щодо врегулювання питання реструктуризації споживчих кредитів в іноземній валюті

Вирішити дане питання покликаний законопроект №2900 від 19.05.2015, що дійсно може свідчити про спрощення системи оподаткування в Україні

Законопроект №2900 не передбачає змін до абз. 2 пп.165.1.55 п.165.1 ст.165 ПК України, яким передбачено перелік доходів, які не включаються до розрахунку оподаткованого доходу у вигляді анульованого банком кредиту (сума до 1 МЗП), відсотків та штрафних санкцій.